

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน บัญญัติไว้ใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามที่กระทรวงกำหนด และมาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ เรียกโดยย่อว่า สมศ. ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการ ประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพ ของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละ ระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2552, หน้า 5-7)

จากรายงานผลดำเนินงานประจำปี 2549 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระบุว่ากลุ่มงานของ สมศ. ได้ทำการสำรวจสถานภาพการ รับรองวิทยฐานะของโรงเรียนนานาชาติจำนวน 76 แห่ง และได้รับแบบสอบถามคืนจากโรงเรียน 35 แห่ง โดยมีโรงเรียนที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจำนวน 24 แห่ง โรงเรียนที่อยู่ในกระบวนการ รับรองวิทยฐานะจำนวน 8 แห่ง และโรงเรียนที่ยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการรับรองวิทยฐานะจำนวน 3 แห่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549, หน้า 49) และในปี 2552 ที่ผ่านมา International Institute for Management Development (IMD) มีการจัด อันดับสมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวม โดยอันดับการศึกษาของ ประเทศไทยมีคุณภาพ

การศึกษาเป็นรองประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย และได้หวั่น ซึ่งเป็นการยืนยันว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาที่ต้องการการแก้ไขและพัฒนาอีกมาก (เอ็ดดูโชน แม็กกาซีน, 2553) ดังนั้นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานเทียบเคียงสากล ทั้งนี้โรงเรียนนานาชาติก็เป็โรงเรียนที่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเช่นกัน

จากการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก โรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. และเมื่อมีการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองทำให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก จึงทำให้มีความคิดเห็นที่หลากหลายมีทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อการประเมินคุณภาพภายนอก ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ซึ่งคาดว่าจะเป็ประโยชน์ต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป มีความสอดคล้องกับประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวว่าการวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น นอกจากจะทำให้ทราบความรู้สึกทางด้านดีและด้านไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว ยังทำให้สามารถหาทางป้องกัน แก้ไข และหาสาเหตุของอุปสรรคต่างๆ ได้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2525, หน้า 63)

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหากกลุ่มตัวแปรที่เป็นผลโดยตรงต่อระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. โดยกลุ่มตัวแปร ได้แก่ ภาพลักษณ์ของ สมศ. ตามค่านิยมหลัก ONESQA คุณภาพผู้ประเมินภายนอก และกลุ่มตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรเหล่านี้ น่าจะส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งในการบริหาร โรงเรียน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหาร โรงเรียนที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. แตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. แตกต่างกัน
3. ผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีตำแหน่งในการบริหารต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. แตกต่างกัน
4. ผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. แตกต่างกัน
5. ผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ จำนวน 81 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2553 มีผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 243 คน จำแนกเป็นผู้จัดการสถานศึกษาจำนวน 81 คน ผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 81 คน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 81 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเคร็จซ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 153 คน (วาโร เฟ็งส์วาศดิ์, 2551, หน้า 191) มีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 51 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษาแห่งละ 3 คน รวมจำนวน 153 คน (วาโร เฟ็งส์วาศดิ์, 2551, หน้า 203-204)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ จำแนกเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ จำแนกเป็น

- 1) น้อยกว่า 45 ปี
- 2) 45 ปีขึ้นไป

2.1.3 ตำแหน่งในการบริหาร โรงเรียน

- 1) ผู้จัดการสถานศึกษา
- 2) ผู้อำนวยการ โรงเรียน
- 3) รองผู้อำนวยการ โรงเรียน

2.1.4 ระดับการศึกษา

- 1)ปริญญาตรี
- 2)ปริญญาโทขึ้นไป

2.1.5 ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

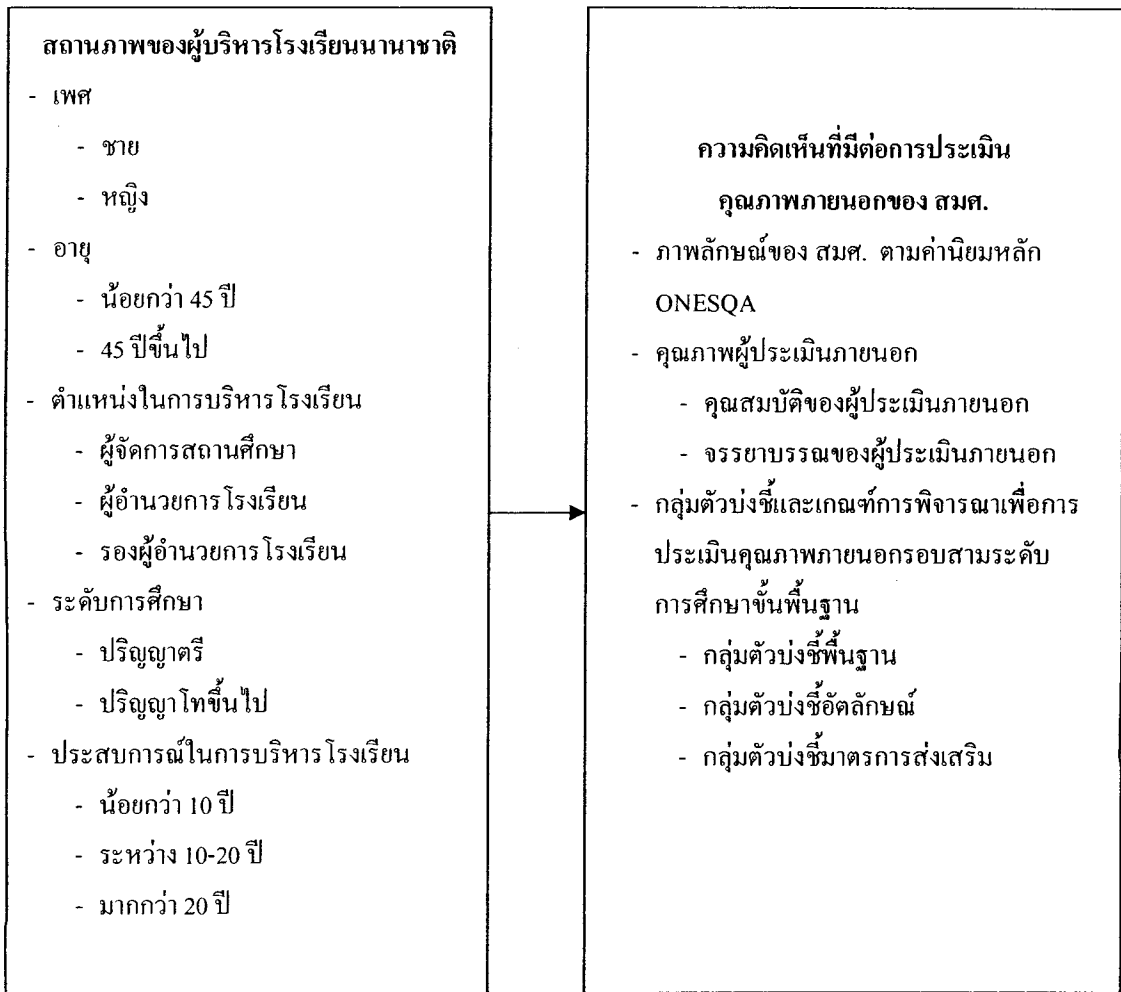
- 1) น้อยกว่า 10 ปี
- 2) ระหว่าง 10 – 20 ปี
- 3) มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินภายนอกของ สมศ. ในภาพรวม และแต่ละด้าน ได้แก่

2.2.1 ภาพลักษณ์ของ สมศ. ตามค่านิยมหลัก ONESQA

2.2.2 คุณภาพผู้ประเมินภายนอก

2.2.3 กลุ่มตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ
สามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนนานาชาติ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศ หรือหลักสูตรต่างประเทศที่ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาใหม่หรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเอง ที่ไม่ใช่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนโดยไม่จำกัด เชื้อชาติ ศาสนา และไม่ขัดต่อศีลธรรมและความมั่นคงของประเทศ

ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารจัดการโรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน

การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งกระทำโดยสำนักงานหรือผู้ประเมินภายนอก แล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง ความรู้สึก ทัศนคติ และการแสดงออกของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ของ สมศ. ตามค่านิยมหลัก ONESQA ด้านคุณภาพผู้ประเมินภายนอก และด้านกลุ่มตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพลักษณ์ของ สมศ. หมายถึง ความเชื่อมั่น อันนำไปสู่ความเป็นที่ยอมรับ ความไว้วางใจ และความเลื่อมใส ในชื่อเสียง เกียรติยศ เกียรติภูมิ ในฐานะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตามค่านิยมหลัก ONESQA ดังนี้

O = Objectivism ปรนัยนิยม

N = Neutrality มีความเป็นกลาง

E = Etiquette, Empowerment ยึดมั่นคุณธรรมและจรรยาบรรณ เสริมพลังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

S = Synergy, Social-minded, Stand Strong Executive องค์การร่วมพลัง บริการสาธารณะ ได้มาตรฐานและฝ่ายบริหารเข้มแข็ง

Q = Quality องค์การคุณภาพ

A = Academic, Autonomy, Authority, Amicable, Accuracy องค์การมหาชนชั้นนำทางวิชาการที่เชี่ยวชาญการประเมินคุณภาพการศึกษา มีความเป็นกัลยาณมิตร มีความอิสระและยึดความถูกต้องและชอบธรรม

คุณภาพผู้ประเมินภายนอก หมายถึง คุณสมบัติด้านความรู้ ทักษะ ทัศนคติ บุคลิกภาพ และจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอกของ สมศ.

กลุ่มตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณา หมายถึง ตัวชี้วัด ดัชนี เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง ซึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจหลักของสถานศึกษา บนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดี และมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน

ตัวบ่งชี้เอกลักษณ์ หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่น ที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและต้นสังกัด

ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันชี้แนะ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและสภาพปัญหาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้นำสังคมและแก้ปัญหาสังคมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

อายุ หมายถึง ระดับความแตกต่างของจำนวนปี อายุของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ โดยจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ น้อยกว่า 45 ปี และ 45 ปีขึ้นไป

ตำแหน่งในการบริหารโรงเรียน หมายถึง สถานะ ระดับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ โดยจำแนกออกเป็น 3 ตำแหน่ง คือ ผู้จัดการสถานศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับความรู้ทางการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป

ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน หมายถึง อายุงาน/ระยะเวลาการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนนานาชาติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ น้อยกว่า 10 ปี ระหว่าง 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.
2. เป็นข้อมูลให้โรงเรียนนานาชาติและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดเป็นเป้าหมาย แนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และเตรียมความพร้อมที่จะรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม
3. เป็นแนวทางให้กับผู้สนใจได้ใช้อ้างอิงและศึกษา สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติต่อไป